

PAPER DETAILS

TITLE: KADIN, KADINA BUNU YAPAR MI: BİR GRUP KADIN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN
ADAYININ KADIN HAKLARI KONUSUNDA TOPLUMA HİZMET UYGULAMASI DENEYİMLERİ

AUTHORS: Kudret AYKIRI

PAGES: 839-848

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/614758>

**KADIN, KADINA BUNU YAPAR MI: BİR GRUP KADIN SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETMEN ADAYININ KADIN HAKLARI KONUSUNDA
TOPLUMA HİZMET UYGULAMASI DENEYİMLERİ¹**

Arş. Gör. Kudret AYKIRI²

ÖZET

Topluma hizmet uygulamaları dersi öğretmen adaylarını toplumdan soyutlanmış olarak yetişmemesi için önemlidir. Bu bilgiler ışığında Türkiye'nin řu anki en temel toplumsal konularından biri kadın hakları olduğu göz önüne alınırsa, topluma hizmet uygulamaları dersi kapsamında kadın haklarına yönelik etkinliklerin gerçekleştirilmesi elzem görölmektedir. İlgili literatürde kadın haklarına yönelik topluma hizmet uygulamalarına ilişkin herhangi bir bilimsel çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, “El Ele Eşitliğe” adlı topluma hizmet uygulamaları dersi projesine ilişkin görüşlerini incelemektir. Amacı doğrultusunda araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemiyle desenlenmiştir. Araştırma, 2017-2018 öğretim yılında bir devlet üniversitesine bağı eğitim fakóltesi sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalı III. Sınıfta öğrenim gören üç öğretmen adayı üzerinde yürütölmüştür. Öğretmen adaylarının seçimi amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemeye göre belirlenmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşmeden, etkinlikler boyunca çekilmiş fotoğraflardan elde edilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmacı çalışmada katılımcı rolünde değildir. Araştırmada inandırıcılık, aktarılabirlik ve tutarlılık sağlanmışır. Etik konulara dikkat edilmiştir. Araştırmanın sonucunda kadın sosyal bilgiler öğretmen adayının kadın hakları konusunda bilgi eksiklikleri yaşadıkları, bu konuya yönelik etkinlik bulma ve uygulamada zorluklar yaşadıkları, kadın hakları konusunda topluma hizmet etkinliklerinin yapılandırılması gerektiği görölmüştür. Bu sonuçlara yönelik öneriler oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Proje, Topluma Hizmet Uygulamaları, Kadın Hakları, Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayları

¹ Bu Makale 27-29 Ekim 2018 tarihleri arasında Manavgat-Antalya’da düzenlenen ASEAD 4. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu’nda sunulan bildiriden geliştirilmiştir.

² Pamukkale Üniversitesi Eğitim fakóltesi, kaykiri@pau.edu.tr

DOES THE WOMAN DO THIS TO THE WOMAN: COMMUNITY SERVICE PRACTICES EXPERIENCE OF A GROUP OF SOCIAL STUDIES TEACHER CANDIDATES FOR THE WOMEN RIGHTS

ABSTRACT

Community service practices course is of critical importance in order for preservice teachers not to be grown isolated from the society. One of the most basic social problems in Turkey today is the issue of women rights, conducting activities aimed at women rights within the frame of community service practices course is regarded as crucial. In the literature, no scientific study has been encountered concerning community service practices towards women rights. The aim of the study is to investigate the opinions of preservice teachers in social studies department related to their community service practices lesson project aimed at women rights. The sample of the study consisted of preservice teachers studying their third year at Social Studies Education Department in the Faculty of Education of a state university in Republic of Turkey during the academic year 2017-2018. The opinions of totally 3 preservice teachers were received on these activities. The data of the study was gathered through semi-structured interview and document analysis (student diaries and photographs). The data obtained from interview was analysed with descriptive analysis method. The researcher in this study don't have the role of participant. Verifiability, transferability and consistency were achieved in the study. Ethical considerations have been noted. At the end of the study, it was found out that social studies teacher candidates are experiencing lack of knowledge about women rights, they have difficulties in finding and implementing activities for them, should be configured community service activities on women rights. Proposals for these results have been drawn up.

Keywords: Social Project, Community Service Practices, Women Rights, Social Studies Teacher Candidates.

GİRİŞ

Küresel sorunlara karşı duyarlılık günümüzde istenilen düzeyin çok altındadır. Küresel sorunlara farkındalığı artırmak için belki de en etkili yöntem bilinçli insan yetiştirmektir ve bunun için de üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve siyaset kurumu gerçeği yansıtan ve uygulanabilir projeleri hayata geçirmelidir (Aydın, 2016, önsöz). Üniversite düzeyinde bu projeler bilimsel çalışmalar, gönüllülük veya ders kapsamında gerçekleştirilmektedir. Ders kapsamında ele alındığında, eğitim fakültelerinde tüm branşlarda zorunlu olan topluma hizmet uygulamaları dersi karşımıza çıkmaktadır. Sönmez (2009)'a göre eğitim, toplumun tamamını etkiler ve bu sistemin en önemli ögesi de öğretmenlerdir. Bu bağlamda topluma hizmet uygulamaları dersi de öğretmen adaylarını toplumdan soyutlanmış olarak yetiştirmemesi için önemlidir. Bu bilgiler ışığında en temel toplumsal konularından birinin kadın hakları olduğu göz önüne alınırsa, topluma hizmet uygulamaları dersi kapsamında kadın haklarına yönelik etkinliklerin gerçekleştirilmesi elzem görülmektedir.

Araştırmanın sosyal bilgiler öğretmen adaylarına yönelik olmasının nedeni kadın hakları ve sosyal bilgiler ilişkisinde saklıdır. Sosyal bilgilerin en temel amacı etkin ve sorumlu vatandaş yetiştirmektir. Etkin bir vatandaşın özelliklerinden biri de kadın haklarına sahip çıkmasıdır.

Ayrıca kadın hakları konusu altıncı sınıf sosyal bilgiler ders kitabında (MEB, 2018) doğrudan yer almaktadır. Öğretmen adaylarının konu ile ilgili öğrenmeleri THU dersi sayesinde kazanmaları beklenmektedir. Peki ileride birer öğretmen olacak olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarımız kadın hakları konusunda gerçekleştirdikleri THU dersi projesinde hangi etkinliklerde bulunmuşlar, hangi problemler ile karşılaşmışlar, bu projenin onlara hangi katkıları olmuş ve en daha önemlisi THU dersi öğretmen adaylarının kadın hakları konusunda deneyimler kazanmalarında etkisi nasıl olmuştur?

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, “El Ele Eşitliğe” adlı topluma hizmet uygulamaları dersi projesine ilişkin görüşlerini incelemektir.

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Araştırmanın sonucunun, topluma hizmet uygulamaları dersinde kadın haklarına yönelik proje uygulayacak öğretmen adaylarına yapılan faaliyetler, karşılaşılan problemler, bu problemlere yönelik çözümler konusunda ışık tutması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Literatürde kadın haklarına yönelik topluma hizmet uygulamalarına ilişkin herhangi bir bilimsel çalışmaya rastlanmamıştır

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, “El Ele Eşitliğe” adlı topluma hizmet uygulamaları dersi projesine ilişkin görüşlerini incelemektir. Araştırmanın amacı doğrultusunda araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanılmasının nedeni nitel araştırmanın niçin kullanılması gerektiği ve temel özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Creswell’e (2016) göre bir problem veya konunun keşfedilmesi gerektiği an, katılımcıların bir problemi hangi bağlamda ele aldığını anlamak istediğimiz an ve belirli çalışma grubu üzerinde çalışılması gerektiği anlar nitel araştırmanın kullanılma zamanlarından bir kaçıdır. Bu araştırmada topluma hizmet uygulamaları projesi öğretmen adayı gözünde keşfetmeye çalışılmış, etkinlikler esnasında karşılaşılan sorunlara nasıl çözümler bulunduğu ve neden bu çözümlerin bulunduğu irdelenmiş ve projeye gönüllü katılan belirli bir araştırma grubu üzerinde çalışmak gerekmiştir. Ayrıca nitel araştırmanın temel özelliklerinden (Merriam, 2013) bazıları ele alındığında öğretmen adaylarının projede hizmette bulunma deneyimlerini nasıl yorumladıklarına bakılarak anlam ve anlama üzerine odaklanılacak, katkılar, problemler, çözümler ve öneriler açısından zengin betimlemeler yapılabilecek, hipotez test etme amacı taşınmadığı için tümevarımsal süreç böylece gerçekleştirilebilecektir. Bu bağlamda çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemiyle desenlenmiştir. Merriam’a (2013) göre vaka (durum) çalışması sınırlı

bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesidir. Araştırılacak şey tek bir kişi, bir program, bir grup, bir kurum vb. sınırlı bir sistem olmalıdır. Bu çalışmada kadın hakları ile ilgili topluma hizmet uygulamaları dersine, bu ders kapsamında gönüllü hizmet veren üç kişilik bir öğretmen adayı grubuna ve onların bu dersle ilgili tecrübelerine odaklanılmıştır.

3.2. Araştırma Grubu

Araştırma, 2016-2017 öğretim yılı bir devlet üniversitesine bağlı eğitim fakültesi sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalı III. sınıf öğretmen adayları üzerinde yürütülmüştür. 10 hafta boyunca öğretmen adayları tarafından etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Araştırmada toplam 3 öğretmen adayının uygulamalar ile ilgili görüşleri alınmıştır. Öğretmen adaylarının seçimi amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme göre belirlenmiştir. Ölçüt olarak «kadın hakları konusunda sosyal projelere bağlı deneyim sahibi olmama, kadın olma ve projeye gönüllü katılım» kullanılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme ve doküman incelemesi (fotoğraflar, günlükler) kullanılmıştır.

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme, sosyal bilgiler seminer odasında yapılmıştır. Toplantı odası “u” düzeninde bir masadan ve ayarlanabilir rahat sandalyelerden oluşmaktadır. Görüşme için 3 adet sohbet tarzına uygun, günlük dil kullanımına uygun soru hazırlanmıştır. Görüşme esnasında oluşan 4 adet sonda yoluyla derinlemesine görüş alınmaya çalışılmıştır. Görüşme sorularının hazırlanma aşamasında ilgili literatür taraması yapılmış ve maddelerin ham hali oluşturulduktan sonra alan uzmanı görüşü alınmıştır. Soruların daha önce topluma hizmet uygulamaları dersinde proje gerçekleştiren öğretmen adayları üzerinde pilot uygulaması yapılmıştır. Görüşme araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Öğretmen adayları 10 hafta boyunca etkinlik günlükleri yazmışlardır. Ayrıca fotoğraflar çekmişlerdir. Araştırma kapsamında bu günlükler ve fotoğraflar analiz edilmiştir.

3.4. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı çalışmada katılımcı rolünde değildir. İlgili doküman ve raporları incelemiştir. Araştırmacı yaklaşık beş yıldır sosyal proje ve topluma hizmet uygulamaları derslerini yakından takip etmekte, topluma hizmet uygulamaları kapsamında teşekkür belgeleri bulunmakta ve sosyal projeler üzerine çalışmalar yapmaktadır.

3.5. Veri Analizi

Görüşmeden elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu yöntemde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada da görüşme esnasındaki soruların ortaya koyduğu temalara göre veriler düzenlenmiştir. Verilerin analiz aşaması şu aşamalarda gerçekleşmiştir.

- Betimsel analiz için çerçeve görüşme sorularına göre oluşturulmuştur. Bu çerçevede ele alınan temalar: etkin(lik) olamama, problemler deryası, problemler aynası öneriler.
- Tematik çerçeve belirlendikten sonra verilerin işlenmesi aşamasına geçilmiştir. 8 sayfa bir veri elde edilmiştir. Bu veriler katılımcılara tekrar gösterilerek isimlerinin geçmeyeceği, bilimsel çalışma için kullanılacağı tekrar anlatılmıştır. Önce kodlamalar yapılmış, sonra

temalara son şekli verilmiştir. Görüş birliği, görüş ayrılığı formülü ile ana temalar belirlenmiştir.

- Bulguların tanımlanması aşamasına geçilmiştir. Her temanın altında doğrudan alıntılara yer verilmiştir.
- Son olarak tanımlanan bulgular arasındaki neden sonuç ilişkilerini açığa çıkarmak için bulgular yorumlanmıştır.

3.6. İnandırıcılık, Aktarılabilirlik ve Tutarlılık

Araştırmada inandırıcılık kapsamında uzman incelemesine başvurulmuş ve katılımcı teyidi alınmıştır. Teyit, grup olarak teyit toplantısı yapılarak alınmıştır.

Araştırmada aktarılabilirlik kapsamında ayrıntılı betimleme yapılmış ve amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Görüşmeden elde edilen veriler ayrıntılı olarak betimlendikten sonra doğrudan alıntılara sık sık yer verilmiştir. Amaçlı örneklem için de ölçüt örneklem kullanılmıştır.

Araştırmada tutarlılığı sağlamak için elde edilen verilerin kodlaması sırasında kavramsallaştırmadaki tutarlılığa dikkat edilmiştir.

Araştırmada teyit edilebilirlik için kodlamalar ve araştırmanın sonucu alan uzmanını incelemesinden geçmiştir.

3.7. Etik Konular

Araştırmada yer alan katılımcılar araştırmaya gönüllü olarak katılmışlardır. Görüşme yapmak için onayları alınmıştır. Çalışma bittikten sonra sonuçlar onlara tekrar teyit ettirilmiştir. Alıntılarda temsili kodlar verilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Etkin(lik) Olamama

Birinci hafta öğretmen adaylarının etkinlik yapmadıkları görülmektedir. Çünkü, öğretmen adayları kadın hakları konusunda etkinlik bulmada zorluk yaşamaktadırlar. İlk haftadan çıkarımımız topluma hizmet uygulamaları dersinde araştırma aşamasının önemli olduğudur.

İkinci hafta öğretmen adayları danışman yönlendirmesi ile kırıathanedeki erkeklere kadın hakları konusunda bilinçlendirme çalışmaları yapmışlardır. Öğretmen adaylarının deyimiyle “*erkeklerin yoğun olduğu hatta sadece erkeklerin olduğu* (Günlük 2)” kırıathanelerde görüş alışverişine dayalı bir etkinlik gerçekleştirdikleri görülmektedir. İkinci hafta etkinliği ele alındığında herhangi bir hazırlık yapılmadığı görülmektedir.

Üçüncü hafta öğretmen adaylarının, üniversite konferans salonunda, kadın konusunda uzman bir akademisyen sosyoloğun konuşmacı olduğu “Sosyo-Kültürel Çevrede Kadın” adlı konferans gerçekleştirdikleri görülmektedir. Etkinliği bir öğrenci kulübü ile gerçekleştirdikleri görülmektedir (Günlük 3: “*Sosyal Bilgiler Topluluğu ile birlikte yürüttüğümüz bir konferans gerçekleştirdik*”). Problemler teması da incelendiğinde öğretmen adaylarının bu etkinliği bulmada geç kaldıkları ve iletişim problemi yaşadıkları görülmektedir. Bu etkinliğinde yapılandırılmadığı, sadece konferans düzenleme düzeyinde kaldığı görülmektedir.

Dördüncü hafta öğretmen adayları kadınlar arası futbol maçı düzenlemişlerdir. Üniversiteden gerekli izinlerin alınarak üniversite halı sahasında ücretsiz olarak çalışma grubunun sınıf arkadaşı olan kadın öğretmen adaylarından oluşan takımların katıldığı sekiz kişilik bir maç düzenlenmiştir (Günlük 4: “*Bu haftaki etkinliğimiz kadınlar arası bir futbol maçı oldu*”).

Etkinliğin farklı olması olumludur. Ancak az sayıda kişinin katılması etkinliğin etkililiğini düşürmüştür. Önceden planlanması ve gerekli izinlerin alınması ve motive ediciler belirlenmesi gerektiği, yani etkinliğin yapılandırılması gerektiği görülmektedir.

Beşinci hafta öğretmen adayları problemler temasında ayrıntılı bahsedileceği üzere çeşitli problemlerden dolayı sadece kurumlar ile etkinlik yeri ve etkinlik planlamışlardır (Günlük 5: “*Yani bu hafta dernek ve okulları dolaşarak etkinliğimize zemin hazırladık. Bu haftadan çıkarımımız da plan ve hazırlık aşamasının önemli olduğudur.*”).

Altıncı hafta öğretmen adayları, şiddet gören kadınların hatırası ve anılması için fidan dağıtım etkinliği gerçekleştirildiği görülmektedir (Günlük 6: “*Bu haftaki etkinliğimiz şiddete maruz kalmış kadınlarımızın anısına fidan dağıtımı yapmak oldu*”). Fidanların üzerinde bir yazı olmadığı, sadece hedef grubun kendi belirlediği şiddet gören bir kadın için bunu dikmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu etkinliğin de daha iyi yapılandırılabilmesi görülmektedir.

Yedinci hafta öğretmen adayları bir devlet ilkokulunda velilerin katılımı ile kadın temalı bir dernek yetkilisin konuşmacı olduğu bir konferans düzenlenmiştir (Bu haftaki etkinliğimiz baya öncesinden planladığımız X İlkokulunda gerçekleştirdiğimiz velilere yönelik “Aile İçi Eğitim” konferansımız oldu.”). Etkinliğin yeniden sadece konferans düzenleme düzeyinde kaldığı görülmektedir.

Sekizinci ve dokuzuncu haftalar öğretmen adaylarının etkinlikler gerçekleştirmedikleri görülmektedir.

Onuncu hafta öğretmen adaylarının danışman yönlendirmesi ile bir kadının seçimler sürecinde yaşadığı problemleri anlamak amacı ile kadın bir muhtar ile görüşme yapmışlardır (Günlük 10: “*Bu haftaki etkinliğimiz için X mahallesi muhtarı X ile görüştük*”). Etkinliğin tekrar planlanmadığı, sadece muhtarın söylediklerine bağlı geliştiği görülmektedir.

4.2. Problemler Deryası

Sosyal bilgiler öğretmen adayları kadın hakları konulu topluma hizmet uygulamaları dersi aşamaları boyunca birçok problemle karşılaştıkları görülmektedir. Problemler şu şekildedir:

Etkinlik planlama: Öğretmen adayların başlıca problemi kadın temalı bir proje için etkinlik bulma/planlamaktır (ÖA1: “*bizim en sıkıntı çektiğimiz durum yapılacak etkinliklerin çok olmaması yani etkinlik bulma konusunda son zamanlarda sorun yaşadık*”, ÖA2: “*etkinlik bulmada zorlandık*”). Etkinlik bulamamanın başlıca nedenlerinden biri genel hedefin belirli olmayışıdır. Kadın konusu kapsamlı bir konudur ve ön hedefler, kazanımlar koyulmadan etkinlik yapmak zordur. Buna bağlı da zaman problemi yaşamışlar ve geniş kapsamlı bir konu olduğu için ne yapacaklarını şaşırılmışlardır (ÖA1: “*birkaç etkinlik ile çözülemeyeceğini gördük*”). İkinci bir neden kadın konusundaki bilgi eksikliğidir (ÖA1: “*belki biz fikir yönünden eksiktik*”). Bu da araştırma aşamasının önemini ortaya çıkarmaktadır. En önemli nedeni ise içselleştirememesi (ÖA3: “*açıkçası bilmiyorum ama bizden kaynaklı idi bu*

başarısızlık. Kendimizi adayamadık biz hiç). Hatta topluma hizmetin en istenmedik çıktılarında biri olan ödül beklentisi ile hizmette bulunma (ÖA3: *“Her hafta göstermelik, sadece tam puan almak için çalıştık çoğu zaman”*).

Hedef gruba yönelik ön yargı: Öğretmen adayları, kuraathanedeki tepkilere yönelik ön kaygıları olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak bunun bir ön yargı olduğunu görmüşlerdir. Etkinliğe ait fotoğraf incelendiğinde öğretmen adayların rahat bir şekilde oyun oynayan kişilerin yanına oturdukları, yüzlerinde kaygı yaşamadıkları görülmektedir (Foto2). Yani kadın konusunda kuraathanelerde etkinlik yapmakta herhangi bir problem yaşanmayacağı görülmektedir (Günlük 2: *“Gitmeden önce açıkçası tedirgin ve heyecanlıydık gittik ve önce bir şey demeden bir masaya oturduk. Açıkçası kimse manalı manalı bakmadı herkes oyununa devam etti.”*, ÖA2: *“akıllarına gelmiş bir fikri (etkinliği) yapmaktan asla çekinmesinler biz mesela kahvehane etkinliğimden önce çok tedirgindik fakat daha sonra baktığımızda en güzel en verimli etkinliğimizin o olduğunu gördük.”*).

Etkinliğe yönelik olumsuz tutum: Kadınlar futbol takımına sınıf arkadaşlarının isteksiz olmaları önemli bir problem olmuştur. Bu problemi ders danışmanının sınıfı teşvik etmesi ile çözdükleri görülmektedir (Günlük 4: *“Durumdan arkadaşlarımıza bahsettik onları davet ettik. Ne yazık ki istediğimiz sayıda olumlu yanıtı geri alamadık. Maç günü gelebilecek arkadaşlarımızın da işi çıktığı için gelemeyeceğini öğrendik maalesef. Durumu Hocamızla paylaştık. Hocamızın etkinliğimizi paylaşması katılımı arttırdı.”*). İkinci bir olumsuz tutum öğretmen adaylarının çiçek dağıtımında yaşanmış ve hedef grup çiçekleri almak istememiştir (Günlük 6: *“Gördük ki insanlara bedavada olsa bir şeyler vermek gerçekten güç.”*). Resmi bir devlet kurumunun da olumsuz tutumundan dolayı etkinlik yapılamadığı görülmektedir (ÖA2: *“ilk hafta ...’ye/ya gittik oradan destek göremedik”*).

Paydaş kurum bulamama/ kurumla etkinlik yapamama: Öğretmen adaylarının başta belirledikleri bir paydaş kurum olmadığı, etkinlikler sırasında kadınla ilgili bir dernekle iletişime geçtikleri ancak birlikte yapacakları bir çalışmanın olmadığı görülmüştür (Günlük5: *“Şu anlık bizi ilgilendiren bir çalışmanın olmadığını öğrendik”*). Bu durumu en azından başka bir kurumda konferans etkinliği yaparken konferans düzeyinde bir yardım olarak çözmüşlerdir (Günlük 5: *“herhangi bir seminer, konferans verirse seve seve konuşmacı olacağını dile getirdi”*).

Etkinlikleri gerçekleştirmeye yakın izin alma isteğine bağlı zaman problemi: Etkinlikler önceden yapılandırılmadığı ve izinler yakın zamanlı alınmaya çalışıldığı için hedef grubun etkinliği fazla olmasına bağlı olarak bir hafta etkinlik gerçekleştiremediği görülmektedir (Günlük 5: *“okulda bu hafta yeterince etkinlik olduğundan bizi önümüzdeki haftaya verdiler.”*). Plan ve hazırlık aşamasının önemi bir kez daha görülmektedir. Ayrıca, üniversite kapsamında konferans gerçekleştirmek için 15 gün öncesinden izin almak gerektiği belirtilmiştir. Kısa bir zaman kaldığı, bilimsel bir etkinlikten dolayı il dışında olan akademisyen hocayı bölüm sekreterliğine başvurup özel iletişim bilgilerini alarak ulaşmışlardır (*“Odasında kendisini bulmadığımız için telefonla iletişim kurduk”*).

Ara sınav ve derslere bağlı zaman sorunu: Ara sınava denk gelen haftada etkinlik yapamadıkları görülmektedir (Günlük 5: *“Söyledikleri saat ile bizim sınavımız çakışınca bu etkinliği sınavlardan sonraki hafta yapmaya karar verdik.”*). Tekrar plan ve hazırlık olmaması önemli bir problem olarak görülmektedir. İkinci bir zaman problemi nedeni de derslerin

yoğunluğu olduğu görülmektedir (ÖA1: “bazen derslerin yoğunluğundan dolayı zaman sorunu oldu”).

Etkinliğe Bağlı zaman sorunu: ÖA2: “Cezaevi için de bir şey düşünmüştük ama izin almaya da fırsat olmadı”).

Bürokrasi: Bazı kurumların gönüllü kabul etmemesi önemli bir bürokratik sorundur (ÖA2: “kadın sığınma evlerine de gitmeyi düşünmüştük fakat dışardan insan gelmesi yasakmış”).

Bütçe: ÖA2: (“bir konu için kitapçık hazırlamayı düşünmüştük, biraz daha ücra köşelere gidip kadınlara çiçek vermek istemiştik, bütçemiz yetmedi”).

Grup içi çatışma: ÖA3: “gruptaki herkes gerçekten uyumlu, istekli olursa başarı zaten gelecektir diye düşünüyorum”

4.3. Problemler Aynası Öneriler

Etkinliğin planlanması (ÖA1: “bir günde karar verilip etkinlik yapılmıyor”, ÖA2: “önceden bulabildikleri kadar etkinlik bulup bunu programlasınlar”).

Veliler için konferanslar düzenlenmesi: (ÖA1: “bu etkinliklerin içinde en çok okulda konferans verdik veliler için onun çok yararlı olduğunu gördüm”).

Paydaş Kurum ile iş birliği (ÖA1: “kadın hakları koruma derneği ile çalıştık bir yere bağlı daha güzel projeler ortaya çıkıyor”).

Önerilerin çoğunluğu kendi başarılarının örneği şeklinde değil, yaşanan problemler üzerinden verilmiştir. Zaten birçoğu da problemler alt temasına dahil edilmiştir. Aynı bir temada bazı alt temaların verilmesinin nedeni de kendi ifadeleri ile de plan ve hazırlığın önemli oluşunun vurgulamak içindir. Tek kendi başarıları üzerinden verilen etkinlik velilere yönelik konferanstır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Kadın öğretmen adayları kadın konulu projeyi içselleştiremedikleri ve buna bağlı birçok problem yaşadıkları görülmektedir. Öğretmen adaylarının kadın hakları konusunda etkinlik oluşturma konusunda eğitimler verilmelidir.

Kadın konulu topluma hizmet uygulaması dersi projesini kadın öğretmen adayının gerçekleştirememesi önemli bir problemdir. Bu problemin nedeni sadece öğretmen adaylarının projeyi içselleştirememiş olmalarında gizli değildir. İkinci ve daha önemli bir neden “araştırma” ve “plan ve hazırlık” aşamalarının eksikliğidir. Yani, topluma hizmet uygulamaları dersinin anlayışının değiştirilmesi ve yapılandırılması gerektiği görülmektedir.

Öğretmen adaylarının çok sayıda problemle karşılaştıkları görülmektedir. Bu problemlerden arasında duyarsızlık, bürokrasi, zaman, bütçe, grup içi çatışma bulunmaktadır. Literatürde topluma hizmet uygulamalarına yönelik insanların duyarsızlığı (Er Nas, Şenel Çoruhlu ve İpek Akbulut 2015, s.27-43), bürokrasi (Gürol ve Özerkan 2010, s.541-546; Saran, Coşkun, İnal Zorel ve Aksoy 2011, s.3732-3747; Yılmaz 2011, 86-108; Kesten 2012, s.2125-2148; Er Nas, Şenel Çoruhlu ve İpek Akbulut 2015, s.27-43), grup içi çatışma (Uğurlu

ve Kırıl 2012, s.59-93; Kuran 2013, s.581-591; Beldağ, Yaylacı, Gök ve İpek 2015, s.161-168; Er Nas, Şenel Çoruhlu ve İpek Akbulut 2015, s.27-43) çalışmalar vardır.

Sonuç olarak, topluma hizmet uygulamaları dersinde kadın hakları konusunda proje yapılacak ise, baştan belirli öğrenim hedefleri ile yapılandırılmış bir şekilde yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

AYDIN, F. (2016). Önsöz. Ed. Fatih Aydın. Günümüz Dünya Sorunları. Pegem Akademi: Ankara.

BELDAĞ, A. YAYLACI, A. F. , GÖK, E ve İPEK, C. (2015). Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Üniversite-Toplum İşbirliği Açısından Değerlendirilmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 16, sayı 2, Ağustos, Sayfa 161-168.

CRESWELL (2016). Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma Ve Araştırma Deseni. Bütün, M, Demir, S. B. (Çev. Ed.). Ankara: Siyasal Kitabevi.

ER NAS, S., ŞENEL ÇORUHLU, T. ve İPEK AKBULUT, H. (2015) THU Dersinden Yansımalar: Özel Durum Çalışması. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 26, ss.27-43.

GÜROL, A. ve ÖZERCAN, M. G. (2010). Topluma Hizmet Uygulaması Dersinin Uygulanmasına İlişkin Görüşlerin Belirlenmesi. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan bildiri. Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 20-22 Mayıs.

KESTEN, A. (2012) Öğretmen Adaylarının ve Öğretim Elemanlarının Bakış Açısıyla Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Değerlendirilmesi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12(3), Yaz, s.2125-2148

KURAN, K. (2013). Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. V. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale. 581-591.

MEB (2018). Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Sosyal Bilgiler 6 Ders Kitabı. Devlet Kitapları: Ankara

MERRIAM, S. B. (2013). Nitel Araştırma: Desen ve Uygulamalar İçin Bir Rehber. Nobel Yayınevi: Ankara.

SARAN, M., COŞKUN, G., İNAL ZOREL, F. ve AKSOY, Z. (2011). Üniversitelerde Sosyal Sorumluluk Bilincinin Geliştirilmesi: Ege Üniversitesi Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi Üzerine Bir araştırma. Journal of Yasar University, 22 (6) 3732-3747

SÖNMEZ, Ö. F. (2009). Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi ve Tanımlar. Aksoy, B., Çetin T., Sönmez, Ö.F. (Ed.). Topluma Hizmet Uygulamaları (S. 2-18). Ankara: Pegem Akademi.

UĞURLU, Z. ve KIRAL, E. (2012) Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin İşleyiş Süreci ve Kazanımlarına İlişkin Görüşleri. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, s.59-93).

YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YILMAZ, K. (2011). Eğitim Fakültelerinin Sosyal Sorumluluğu ve Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi: Nitel Bir Araştırma. Kuramsal Eğitimbilim, 4 (2), 86-108.